

Westlandse Energie Opgave 2023-2027

JAARPLAN 2024

De komende jaren zet gemeente Westland grote stappen in de energietransitie met het bieden, faciliteren en ondersteunen van betaalbare en duurzame warmte- en elektriciteitsvoorzieningen.

Met de verschillende doelgroepen wordt samengewerkt om energiebesparings- en verduurzamingskansen te realiseren.

De gemeente ziet daarbij toe op de betaalbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid en duurzaamheid van de alternatieven en in het bijzonder ook voor de huishoudens met lagere inkomens. Het gebruik van warmtenetten als alternatieve warmtevoorziening blijft kansrijk voor de verkenningsswijken, maar beperkt zich hiertoe niet.

Uit: Westlandse Energie Opgave 2023-2027

Nederland kan in 2050 volledig klimaatneutraal zijn. Maar die haalbaarheid komt ernstig in het geding als we controversiële maatregelen - zoals CO2-opslag, biobrandstoffen en krimp van de veestapel - uitsluiten of zelfs maar uitstellen.

Klimaatneutraal in 2050: het kan, maar Nederland moet wel vol aan de bak

Van: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) doorrekening april 2024

De doelstelling om in 2050 klimaatneutraal te zijn is voor de gebouwde omgeving in Nederland niet haalbaar. Financieel zou het met een investering van zeker 375 miljard euro haalbaar moeten zijn, maar er is onvoldoende menskracht om de ambities waar te maken.

*Economisch Instituut voor de Bouw
studie 'Klimaatambities in de gebouwde omgeving'. mei 2024*

Team Energie cluster Beleid

Portefeuillehouder: P.Valstar

Ambtelijk opdrachtgever: M Schoemaker

Ambtelijke opdrachtnemer: P.E. Osseweijer

mei 2024

24-0069612

Inleiding

Op 21 juni 2023 is de tweede Westlandse Energie Opgave (WEO) vastgesteld door de raad.

Deze opgave is het vervolg op de eerste opgave, waarbij er steeds duidelijker wordt welke taken en bevoegdheden de gemeente gaat krijgen in de hele energietransitie.

Ook is er door de hoge energieprijzen urgentie ontstaan om voor inwoners, organisaties en bedrijven betaalbare energie te borgen.

De ontwikkelingen rond energie op het terrein van beschikbaarheid, technologie en instrumenten en prijzen gaan snel. Dat vergt flexibiliteit in de uitvoering van de opgave.

In de WEO staat beschreven welke (wettelijke en wenselijke) doelen de gemeente wil behalen en vervolgens via welke strategie zij deze doelen wil realiseren.

Uitgangspunten Westlandse Energie Opgave 2023-2027:

- Gemeente Westland wil betaalbare duurzame energie voor alle Westlanders. De kansen voor het gebruik van duurzame warmte zijn door de aanwezigheid van geothermie en de mogelijkheden voor het aansluiten op restwarmte groot, maar zal ook op termijn niet voldoende zijn. Westland kijkt nadrukkelijk naar innovatieve alternatieven.
- Bronnen voor allerlei duurzame opwek worden gestimuleerd en gefaciliteerd, of het nu gaat om grootschalige initiatieven of kleinschalig. Grootschalige windmolens worden door de Raad van Westland niet wenselijk gevonden, Maar kleinere toepassingen van windenergie kunnen wel interessant zijn.
- Lokale regelgeving voor energieopwekking, welke belemmerend werken worden bekeken en zo mogelijk aangepast en vastgelegd in Omgevingsplannen waardoor er toch mogelijkheden gaan ontstaan voor individuele alternatieve energievoorziening. Uiteraard moet `hierbij worden meegenomen dat de overlast wordt beperkt en dat een veilige leefomgeving geborgd blijft.
- Initiatieven van burgers, verenigingen en bedrijven zal de gemeente zoveel mogelijk aanjagen, stimuleren en ondersteunen. Hiervoor worden diverse subsidieregelingen opgesteld en worden er binnen de gemeente aparte 'loketten' ingericht voor vragen vanuit de diverse doelgroepen.
- Ook worden de komende jaren eerste stappen gezet rondom het aardgasvrij-maken van bestaande wijken. De eerste verkenningswijken, daar waar de kansen op succesvolle implementatie van alternatieven het grootst zijn, zijn in 2021 in de Warmtevisie Westland benoemd. We nemen in deze verkenningswijken een duidelijke regierol en werken samen met verschillende (markt)partijen. De gemeente werkt in deze wijken nadrukkelijk samen met de inwoners, organisaties en bedrijven.
- Draagvlak bij burgers blijft een voorwaarde om de energietransitie vorm te geven. Keuzevrijheid, betaalbaarheid en toegankelijkheid zijn maatschappelijke waarden die de gemeente wil borgen in de transitie.
- Geothermie blijft een belangrijk alternatief voor duurzame warmte voor de glastuinbouw én de gebouwde omgeving. Een veilige en efficiënte inpassing van warmtenetten draagt bij aan een betaalbaar en toegankelijk warmtenet voor iedereen.
- Het Rijk ontwikkelt verschillende financiële regelingen voor inwoners, organisaties, bedrijven, corporaties en gemeenten. Gemeente Westland wil volop inzetten op deze kansen en werkt hiervoor actief samen met stakeholders.

In 2025 wordt een wettelijk verplicht warmteprogramma 2026 en verder opgesteld.

In dit jaarplan zijn de activiteiten voor 2024 opgenomen met daarbij een terugblik op de voorafgaande jaar/jaren.

De doelstellingen en het wettelijk kader

De afspraak in het Klimaatakkoord is dat in 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af zijn. Er moet daarvoor flink wat gebeuren.

De grootste opgave in het verduurzamen van de energievoorziening is de warmtevraag.

Twee derde van de energierekening in een gemiddeld huishouden is het gevolg van verwarming.

In deze warmte wordt nu veelal met aardgas voorzien.

De energievoorziening moet in een ongekend tempo worden verduurzaamd.

Dit betekent onder andere dat nieuwbouw geen gasaansluitingen meer heeft en dat

bestaande gebouwen op termijn van het gas worden afgesloten. Voor de verwarming

van gebouwen zijn nieuwe duurzame bronnen nodig en ook mogelijk zoals energie uit zon, wind, restwarmte industrie, kernenergie en geothermie.

Bestaande woningen moeten transitieklaar worden gemaakt en daarna gefaseerd overgeschakeld naar een duurzame energiebron. Het elektriciteitsgebruik gaat hierdoor toenemen. Dat heeft consequenties voor de elektriciteitsinfrastructuur. Naast verwarmen moeten we ook rekening houden met de toenemende behoefte aan koeling. Om de belasting van het elektriciteitsnet te beperken zijn WKO-systemen belangrijke alternatieven om te kunnen verwarmen én koelen. De ordening van de ondergrond wordt hierdoor steeds belangrijker.

Door te isoleren gaan we kou en warmte tegen. Dit leidt tot verbetering van het wooncomfort, het tegengaan van energiearmoede en het terugdringen van CO₂ uitstoot.

We streven er naar dat er in 2030 geen woningen meer zijn met de lage energielabels D,E,F en G. Dat is een opgave voor gemeente, woningcorporaties en particuliere woningbezitters.

2020-2023

In de afgelopen jaren zijn een aantal relevante en richtinggevende beleidsstukken en uitwerkingen opgeleverd, die richting geven aan de inzet op de energietransitie.

Dit zijn:

- Omgevingsvisie (2020) waarin de ambities voor de fysieke leefomgeving voor Westland zijn vastgesteld. In deze visie is onder meer benoemd dat de woningen in Westland in 2040 zoveel mogelijk energieneutraal zijn, goed geïsoleerd en indien mogelijk aangesloten op duurzame warmte of geëlektrificeerd.
- De RES 1.0 (2020) Regionale EnergieStructuur, waarin is aangegeven welke opwekpotentie er kansrijk is in de regio en in het Westland. Dit heeft onder andere geleid tot de verdere uitwerking van zonnepanelen op waterbassins en parkeerplaatsen (beide in ontwikkeling).
- De Warmtevisie Westland (2021). In deze visie staan onze uitgangspunten en een globale visie tot 2050, met een overzicht van beschikbare warmtebronnen, de warmtevraag per buurt, en één of twee voorkeurstechieken. Verder bevat de visie een fasering om buurten aardgasvrij te maken voor het jaar 2030 en daarna, de rol die de gemeente wil spelen, de instrumenten van de gemeente en de wijze waarop alle belanghebbenden worden betrokken.
- Een verduurzamingslening voor maatschappelijk vastgoed en VVE's (oktober 2023)
- Warmtenet Monster: Met de partners Arcade Wonen en HVC is een samenwerkings-overeenkomst getekend voor het aansluiten van een warmtenet in de kern Monster (september 2023). In 2025 worden ca. 760 woningen van Arcade aangesloten op het warmtenet. Ook 2 gemeentelijke panden worden mogelijk op dit warmtenet aangesloten. Aan zwembad de Boetzelaer is ook voorgesteld om aan te sluiten op het warmtenet. In 2024 wordt verkend in hoeverre andere (particuliere) woningen, kunnen aansluiten.
- Het Nationaal Isolatie Programma wordt met financiering van het Rijk, in Westland uitgevoerd. Een isolatieaanpak is uitgewerkt en het Rijk heeft hiervoor de Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie verleend.

Rol gemeente

De gemeente moet op grond van het nieuwe wettelijke kader naast de faciliterende rol steeds meer de regierol en de coördinatie pakken. Dit is van doorslaggevend belang om de transitie van de bestaande gebouwde omgeving naar een aardgasloze omgeving te gaan sturen.

Het wettelijk kader is er nu bijna.

De gemeente is aangewezen als regisseur van de openbare ruimte via de Gemeentewet.

In 2024 is de Omgevingswet van kracht geworden.

De Omgevingswet geeft aan dat de gemeente de bevoegdheid heeft om een omgevingsplan vast te stellen. In het omgevingsplan staan in ieder geval regels die nodig zijn voor 'een evenwichtige toedeling van functies aan locaties' (art. 4.2 lid 1 Ow).

In de Elektriciteitswet en de Gaswet krijgt de gemeente ook taken als regisseur van de openbare ruimte, dus ook de ondergrondse openbare ruimte. Daarin staat dat gemeente ruimtereserveringen voor energie duidelijk moeten hebben en de ruimte hiervoor moeten borgen. De regierol wordt overigens versterkt in de Energiewet.

Gemeente krijgt een coördinerende taak rond de energietransitie. Dat gaat verder dan de huidige rol van waarin we afwachten en initiatiefnemers laten uitvoeren en het ook zelf laten betalen. Dit zal met invoering van de nieuwe wet onder het minimale niveau zakken.

In de Gemeentewet is de taak vastgelegd om ruimtelijke reserveringen voor de gemeentelijke warmte infrastructuur op te nemen in het omgevingsplan en regie te voeren op de ondergrondse openbare ruimte.

Gemeente heeft ook de wettelijke taak om ruimtereserveringen afkomstig van het Rijk in het omgevingsplan op te nemen.

De Rijksoverheid coördineert de besluitvorming van energieprojecten met een nationaal belang. De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is hiervoor verantwoordelijk.

De basis voor de inpassing binnen de gemeente is opgenomen in de projectprocedure die in de Omgevingswet is vastgelegd.

Op 23 april 2024 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het Wetsvoorstel Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wet GIW). Het wetsvoorstel vereist nog de goedkeuring van de Eerste Kamer. Het streven is dat de wet van kracht wordt op 1 januari 2025.

De Wet GIW verleent gemeenten de bevoegdheid om gebieden aan te wijzen die aardgasvrij moeten worden en over moeten gaan op duurzame warmtevoorzieningen. Het recht op aardgas wordt vervangen door een recht op warmte. Gemeenten krijgen de regie bij het kiezen van het beste warmtealternatief per wijk en bij het vaststellen van het moment van afkoppeling van aardgas.

Door per gebied of wijk aan de slag te gaan, kunnen gemeenten samen met bewoners, gebouweigenaren en partners een zorgvuldig proces doorlopen. Hierin maken ze een afweging over wat per wijk het beste warmtealternatief is en wanneer woningen en gebouwen niet langer met aardgas worden verwarmd. De wet borgt ook dat woningeigenaren keuzevrijheid hebben om te kiezen voor een eigen duurzaam en aardgasvrijalternatief.

Warmteprogramma

Zoals afgesproken in het Klimaatakkoord heeft gemeente Westland in 2021 een transitievisie warmte opgesteld, waarin is aangegeven welke wijken tot en met 2030 onder regie van de gemeenten zullen worden verduurzaamd.

Met ingang van de Wet GIW gaat de transitievisie warmte gelden als een verplicht programma onder de Omgevingswet. De naam verandert dan in warmteprogramma.

Ook in het warmteprogramma geven de gemeenten aan welke wijken de komende 10 jaar zullen worden verduurzaamd en/of de aanwijsbevoegdheid wordt ingezet. Gemeenten moeten het warmteprogramma vijfjaarlijks herijken en laten vaststellen door het college van burgemeester en wethouders, voor het eerst op uiterlijk 31 december 2026. Het warmteprogramma moet voldoen aan alle eisen van de Omgevingswet en de Wet GIW.

Warmtetarieven

De Wet GIW bevat wijzigingen in de tariefbepaling voor warmte, met als doel de kosten voor bewoners en woningeigenaren te verlagen. Deze wijzigingen waren oorspronkelijk onderdeel van de Wet collectieve warmte (Wcw), maar worden nu opgenomen in de Wet GIW in de hoop dat ze eerder van kracht kunnen worden. De Wcw moet nog door beide Kamers worden behandeld, recent heeft de Raad van State advies gegeven over het wetsvoorstel.

In de Wcw wordt aangegeven dat de warmtenetten (distributie) in de gebouwde omgeving voor minimaal 51% in handen moet zijn van overheden. Deze eis komt voort uit de wens publiek te kunnen sturen op de fasering en uitrol van de warmtenetten.

Voor het Westland is dit met Warmtenet Westland al het geval.

De energieopgave in 4 speerpunten

Vanuit de Westlandse Energie Opgave zien we vooral een rol om verduurzaming bij inwoners, organisaties en bedrijven te begeleiden, te faciliteren en te stimuleren. Het gaat daarbij om voorlichting, het aanbieden van scans, het faciliteren in ruimtelijke ontwikkeling en financiële ondersteuning.

Dit jaarplan beschrijft de vier strategische speerpunten¹ uit de Westlandse Energie Opgave, die onderling sterk verbonden zijn.

De 4 speerpunten 2024 uit de Westlandse Energie Opgave

- A. **Energievoorziening & Glastuinbouw:** de ontwikkeling van het warmtenet blijft speerpunt voor Westland. Doel is een Westland-dekkend, efficiënt, duurzaam en toegankelijk warmtesysteem voor de glastuinbouw én de gebouwde omgeving. Daarnaast wordt de ontwikkeling van verschillende energiebronnen gestimuleerd.
Te denken valt aan elektriciteitsbronnen, warmte-/elektriciteitsopslag, waterstof toepassingen etc. Veel van deze innovatie komt voort uit de ontwikkelingen bij de glastuinbouw, welke verantwoordelijk voor meer dan 80% van het Westlandse energieverbruik.
Bij dit speerpunt wordt daarnaast specifiek aandacht besteed aan besparingen in de glastuinbouwsector.
- B. **Gebouwde omgeving:** de eerste uitrol van de verkenningswijken vraagt grote inzet van de gemeente. Het streven is een 'draaiboek' te ontwikkelen waarin draagvlak en betaalbaarheid van de inwoners centraal staan en de gemeentelijke inzet zo helder en eenduidig mogelijk in beeld wordt gebracht. Samen met de woningbouwcoöperaties en de warmteleveranciers wordt gekeken naar verkenningen op kansrijke wijken voor collectieve warmtevoorzieningen en de randvoorwaarden hiervoor. Warmtenetten hebben hierin een prioriteit, maar ook andere (collectieve en individuele) warmteoplossingen worden onderzocht.
- C. **Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen:** informeren (voortdurend, actueel en herhalend) over energiebesparing, draagvlak creëren en kansen ondersteunen. Doelgroepen krijgen scans en ondersteuning aangeboden om kansen te verkennen voor verduurzaming in de vorm van energiebesparing en eigen duurzame energievoorziening.
- D. **Regionale samenwerking en wetgeving:** om de gemeentelijke rol waar te maken, is afstemming en samenwerking met externe partijen, regionale overheden en de VNG essentieel. In de komende jaren zal de rijksoverheid stevig ontwikkelen en moet sluiten (uitvoerbaarheid, wenselijkheid, legitimiteit en betaalbaarheid) bij het gemeentelijk beleid. Regie voeren op de ondergrondse ruimte nodig voor energievoorziening, door in beeld te brengen de toekomstige ruimtevraag die nodig is voor de energiesystemen.
Hiervoor starten we een onderzoek
De door het rijk opgedragen inpassing van energievoorzieningen moeten in het omgevingsplan worden opgenomen.

Per speerpunt is aangegeven om welke activiteiten het gaat, wat het verband is met (nationale) regelgeving en worden de kritische prestatieindicatoren (KPI) vermeld.

¹ In eerdere documenten zijn deze speerpunten ook wel aangeduid als programmalijnen. Om verwarring met de in het kader van de Omgevingswet op te stellen omgevingsprogramma's te voorkomen, wordt de term speerpunt gebruikt.

Speerpunt A Energievoorziening & Glastuinbouw

Het doel van dit speerpunt is de realisatie van duurzame warmte- en elektriciteitsbronnen te stimuleren en in te passen in het totale energiesysteem in Westland en de regio. Hierin zit de realisatie van het warmtenet voor de glastuinbouw met de koppelingen naar de gebouwde omgeving, maar ook het beleidsmatig mogelijk maken van het plaatsen van zonnepanelen en andere mogelijke energiebronnen en energieopslag of deze nu individueel of collectief worden georganiseerd.

De glastuinbouwsector is een grootverbruiker in Westland. De sector neemt meer dan 80% van het totale Westlandse energieverbruik voor haar rekening. De sector wil de komende jaren het gebruik van fossiele energie drastisch verminderen door het gebruik van duurzame energie en besparingen. De beoogde reductiedoelstelling in de Glastuinbouw vraagt circa 20% besparing, circa 30 PJ duurzame alternatieven en minimaal 2 Mton alternatieve CO₂-voorziening in 2030.

Uitgangspunten zijn:

- voortzetting van de publiek-private aanpak;
- balans tussen stimulering, beprijzing en normering;
- borging van de klimaatdoelen;
- voldoende handelings- en economisch perspectief voor ondernemers;
- consistentie en voorspelbaarheid van beleid;
- het Programma 'Kas als Energiebron' blijft een belangrijk instrument ten behoeve van besparingen.
- de gemeente stimuleert en faciliteert.

Uitgangspunten voor de Westlandse energievoorziening:

1. Met de ontwikkeling van een warmtenet ontstaat er een vertakt en robuust net met maximale toegankelijkheid voor bedrijven en inwoners. Door de juiste tracés te kiezen wordt het mogelijk (toekomstige) woonwijken aan te sluiten op duurzame warmte, tegen relatief lage maatschappelijke kosten. In de transitie van aardgas naar duurzame energie krijgen bewoners en bedrijven zo een betaalbaar alternatief geboden.
2. Westland heeft nog veel potentie voor kleinschalige opwek van elektriciteit en het omschakelen naar een duurzame warmtevoorziening middels bijv. warmtepompen. De gemeente wil deze potentie benutten door deze ruimtelijk en financieel mogelijk te maken.
3. Naast de duurzame bronnen lijken er goede kansen te komen voor opslag van energie. Daarmee kunnen pieken en dalen in het energiegebruik worden opgevangen. Door vernieuwing (zoals batterij-opslag) te faciliteren en te kijken naar anders slimme spreiding van de energievraag, werken we samen met Westland Infra aan een efficiënt, betaalbaar energiesysteem.
4. Alternatieve energiebronnen zijn nog volop in ontwikkeling. We steunen en volgen onderzoek naar alternatieve energiebronnen en de mogelijke toepasbaarheid daarvan in het Westland (bijvoorbeeld onderzoek naar waterstofproductie en het netwerk).

Taken gemeente

- Initiatieven voor duurzame warmte en het opbouwen van een warmtenet zo snel mogelijk realiseerbaar maken, door ruimtelijke inpassing te faciliteren. Dit doen we door vergunningverlening voor tracés en boorlocaties. De gemeente werkt middels Warmteateliers, waarbij op basis van Samenwerkingsovereenkomsten afspraken worden gemaakt met de aanvragers (incl. financiële compensatie). In de overleggen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van koppelkansen om de initiatieven betaalbaar te maken en overlast voor bewoners en bezoekers van Westland te minimaliseren.

- Gemeente Westland heeft een adviserende functie aan het ministerie met betrekking tot de winningsvergunningen voor geothermie en aardgas. De gemeente weegt hierin het belang van de winning met de eventuele schade aan de omgeving of ondergrond en de bestemmingswijziging.
- Voor het gebruik van de ondergrond (tot 500 m) heeft Westland een kaderstellende en controlerende rol. De richtlijnen voor warmte vs. wateropslag zijn in principe bepaald, maar daar waar het mogelijk is (zonder onherstelbare schade aan de bodem) wil de gemeente zo optimaal mogelijk gebruik voor de verschillende functies.
- De aanleg van het warmtenet voor de glastuinbouw wordt gezien als aanjager voor de gebouwde omgeving. De aanleg hiervan heeft prioriteit.

Waar staan we nu?

In 2021 (laatste resultaten meting) steeg de totale uitstoot van koolstofdioxide van de glastuinbouw naar 6,5 Mton. Er was een stijging van 0,35 Mton ten opzichte van 2020. De totale emissie lag hiermee in 2021 4% onder het niveau van 1990 en werd vooral beïnvloed door de toename van het areaal, een stijging van de elektriciteitsverkoop en groei van de inzet van duurzame energie.

Indicatoren Energievoorziening en glastuinbouw (KPI's A 2024)

Ontwikkeling WSW	• borging van de uitrol WnW via ruime over-dimensionering van leidingen zodat deze robuust en toekomstbestendig en Westland dekkend worden aangelegd. • Komen tot intentieverklaring voor aantakking WnW op WLQ • Afronding studiefase aansluiting Arcade-woningen in Monster • Verkenning van aansluiten 2 gemeentelijke panden en het zwembad in Monster met partner HVC. • Vastleggen locaties geothermie plus warmtenetten in omgevingsplannen (uiterlijk 2026). • Ontwikkeling en uitrol geothermie boring en netwerk: Wippolderlaan, Vogelaer 2 en ontwikkeling Aardwarmte Delft (ADL) • Continueren van de warmteateliers ten behoeve van de tracés van WSW voor het buitengebied en deze doortrekken naar de gebouwde omgeving
Inzet zonne-energie	• start pilot zonnepanelen boven parkeerplaatsen (solar carparks) • Aangepaste beleidslijnen warmtepompen in omgevingsplan
Onderzoek	• Blauwdruk voor omgevingsprogramma energie en glastuinbouw • Verkenning optimale energieconfiguratie voor grote projecten
Faciliteren projecten markt	• Werken naar samenwerkingsovereenkomst voor initiatief van ca. 20 bedrijven 'Achterwegen' mbt batterij opslag • Ondersteuning initiatief Honderdland van bedrijven mbt batterij en laadvermogen. • 6 gebiedsbijeenkomsten met ondernemers organiseren
Innovatie bronnen en besparing.	• Mogelijkheden van aanlanding van wind-op-zee en een eventuele waterstofproductie locatie in Westland onderzoeken. • Onderzoeken opslagmogelijkheden en het mogelijk maken van de realisatie voor zowel particuliere initiatieven als collectieve systemen • Verkenning vestiging kerncentrale op Maasvlakte I, organiseren inbreng vanuit Westland naar ministerie EZK (zie ook speerpunt D)

2023 gerealiseerd

- Er zijn op het ogenblik 9 geothermieputten in Westland operationeel:
- Vogelaer
- Nature's Heat
- Geopower Oudcamp
- Geothermie De Lier
- Trias Westland (2 bronnen)
- Maasdijk (3 bronnen)
- Er zijn in totaal 3 ateliers: Polanen, Maasdijk, Vogelaer 2. Tijdens deze ateliers wordt met de initiatiefnemer afgestemd hoe, wanneer en waar de warmte-tracés het beste kunnen worden aangelegd, waarbij er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van koppelkansen. De kosten voor de ateliers worden sinds dit jaar middels een convenant doorberekend aan de aanvrager.
- Er is een verkenning afgerond voor de koppeling van het warmtenet op het woningbezit van Arcade in Monster. Hiervoor zijn zowel een intentieovereenkomst als een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de partners HVC en Arcade.

Afbeelding 1: kaart van warmtenet Westland met bestaande leidingen en tracées in ontwikkeling

Speerpunt B Gebouwde omgeving

Het doel en taakstelling met betrekking tot de gebouwde omgeving is tweeledig. Enerzijds wil de gemeente woningeigenaren, huurders, maatschappelijke organisaties en bedrijven zoveel mogelijk laten verduurzamen door besparingen op het energiegebruik en anderzijds betaalbare warmtevoorzieningen bieden in het kader van de uitfasering van aardgas. Gedragsverandering, voorlichting, draagvlak bij woningeigenaren, bedrijven en maatschappelijke organisaties is weergegeven in speerpunt C. Speerpunt B richt zich op de rol van de gemeente met betrekking tot het aardgasvrij-maken van bestaande wijken.

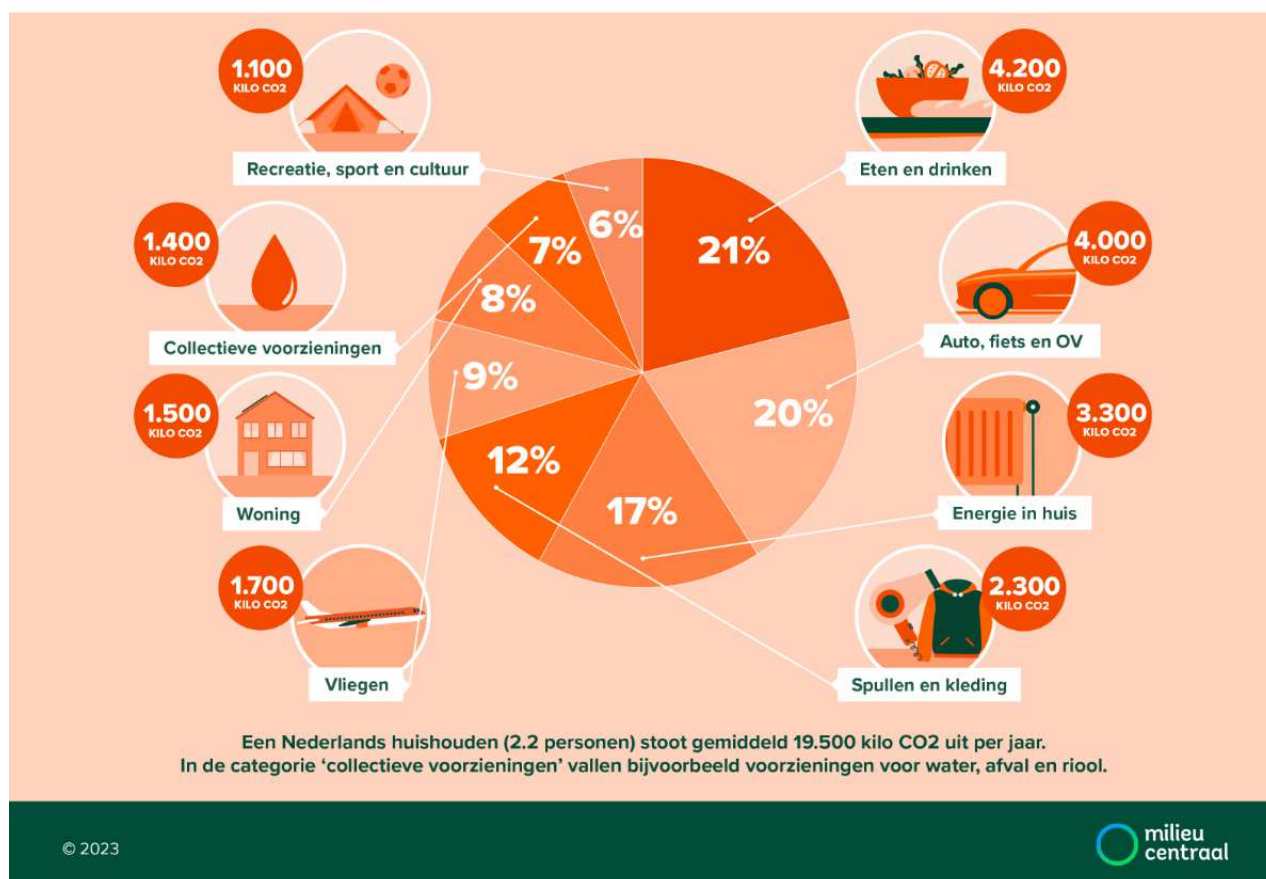
Met name vanuit de Wet gemeentelijk instrumentarium warmtevoorziening krijgt de gemeente een duidelijke regie voerende rol in het realiseren van aardgasvrije wijken. Hiervoor moeten met de raad, inwoners en andere stakeholders intensieve trajecten doorlopen worden.

Tegelijkertijd is er vanuit het college en raad de nadrukkelijke wens om ook een aanjagende en stimulerende rol te hebben om samen met de inwoners de transitie mogelijk te maken en draagvlak te creëren en te benutten.

Burgerinitiatieven en initiatieven vanuit (groepen) bedrijven, organisaties en wooncorporaties worden begeleid in het verder onderzoeken naar mogelijkheden en het realiseren van de kansen. Naast het ruimtelijk mogelijk maken onderzoekt het college ook naar een manier om het financieel mogelijk te maken.

Op de onderstaande afbeelding 2 van Milieu Centraal uit 2023 is weergegeven waar de CO₂-uitstoot vandaan komt voor een gemiddeld huishouden.

WAT VEROORZAAKT DE MEESTE CO₂-UITSTOOT? CO₂-UITSTOOT VAN EEN NEDERLANDS HUISHOUDEN

Uitgangspunten:

- De aanpak van de verkenningsswijken uit de Warmtevisie Westland (2021) en de verkenningen met de woningbouwcorporatie, de programmering van de gemeentelijke (grotere) gebiedsontwikkelingen, vormen de basis voor de verkenningen op de transitiewijken. Landelijk is het doel gesteld (nagenoeg) alle woningen in 2050 aardgasvrij te hebben. In de eerste verkenningen zijn 10 wijken benoemd, waarbij er voor 2024 een eerste uitwerking zal plaatsvinden voor 2 nieuwe wijken als vervolg op Monster.
- Bij de vaststelling van de Warmtevisie in 2026, welke om de 5 jaar geactualiseerd wordt, besluit de Westlandse gemeenteraad, welke wijken prioriteit krijgen bij de verkenningen naar businesscases en draagvlak. Middels een plan van aanpak worden bewoners, bedrijven en organisaties betrokken in het proces en wordt met leveranciers gekeken naar de kansen en uitrol voor de wijk. Wanneer er voldoende zekerheid is voor de transitie in de wijk, wordt een plan van aanpak gemaakt voor de implementatie en vindt er een omgevingsplanwijziging plaats. Het Rijk adviseert ca. 10 jaar voor realisatie uit te trekken.
- In deze uitrol krijgen inwoners aanbiedingen voor aansluitingen op een collectieve dan wel een individuele warmtevoorziening. Ook worden verschillende subsidieprogramma's gekoppeld aan het traject (bijv. het Nationaal Isolatie Programma) om in de route naar de alternatieve warmtevoorziening, woningen klaar te maken voor aardgasvrij.
- Pandeigenaren bepalen zélf of ze gebruik willen maken van het geboden alternatief of dat zij zelf voor een andere optie kiezen. Deze keuze begeleiden we vanuit de gemeente.
- Ook zal de gemeente het gebruik van zonnepanelen, warmtepompen zoveel mogelijk faciliteren in de vergunningenprocedures. Daar waar er belemmeringen zijn, kijken we of deze reëel zijn en of we deze belemmeringen weg kunnen nemen (koppeling speerpunt A).

Taken gemeente:

- De gemeente rapporteert op basis van de warmtevisie, aan het Rijk (ACM) over de voortgang van de aardgasloze wijken.
- De gemeente voert regie op het opstellen van wijkuitvoeringsplannen. We stellen voor een deel van Monster een eerste wijkuitvoeringsplan op. In dit plan staan de afspraken, rollen en planning die nodig zijn om tot een aardgasvrije wijk of de wijk klaar voor aardgasvrij te komen.
- Besteden en monitoren van specifieke uitkeringen vanuit het rijk (SPUK's). Dat zijn nu Energiearmoede, lokale aanpak Isolatie Programma en de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE) hiervoor moeten plannen worden opgesteld, monitoring worden ingericht en verantwoording worden opgesteld aan het Rijk.
- De gemeente is vergunningverlener voor (ruimtelijke) inpassing van zonnepanelen en warmtepompen (zie ook speerpunt A). Zij wil echter ook deze toepassingen actief aanjagen en mogelijk maken vanuit ruimtelijk en financieel oogpunt. Warmtepomp-beleid wordt aan gewerkt, er is veel wildgroei.
- Woningbouwcorporaties en gemeente besloten om verkenningen in te gaan voor Poeldijk, Kruisbroek (Naaldwijk) en wordt er voor Monster verder gekeken naar de aansluiting van particuliere woningen.
- De voorbereiding naar aardgasvrij vergt ook een duidelijke boodschap aan de inwoner. Zodat de woningeigenaren inzicht krijgen in de mogelijkheden en gestimuleerd worden om aan de slag te gaan en oplossingen voor te bereiden.
Immers... als woningeigenaren een warmtepomp aanschaffen dan gaat dat ten koste van de massa die er nodig is voor een rendabel warmtenet.

Indicatoren Gebouwde omgeving (KPI's B 2024)

Verkenningwijken	• Businesscase uitwerking voor aansluiting warmtenet particulieren Monster met partners (koplopersproject) • Wijkuitvoeringsplan Monster gereed • Eerste verkenningen 2 extra wijken: Kruisbroek (Naaldwijk) en Poeldijk woningen op warmtenet in Poeldijk en Kruisbroek (incl. bedrijven, maatschappelijke organisaties, VVE's) samen met partners HVC en de woningbouwcorporaties.
Uitvoering Nationaal Isolatie Programma, lokale aanpak isolatie	• Eind 2026 moeten 1050 slecht geïsoleerde particuliere woningen verbeterd zijn. Om dit te halen is het streefdoel om tot en met 2024 600 woningen te laten verbeteren.
Verduurzaming coöperatiebezit	• Afsprakenkader met woningbouwcoöperaties ondertekend tbv verduurzaming woningen (onderdeel van de prestatieovereenkomst woningbouwcorporatie-gemeente)

2023- Gerealiseerd

- Samenwerkingsovereenkomst Polanen (Arcade, HVC en gemeente)
- Vaststelling en uitvoering 2 subsidie-verordeningen/subsidieregels
- Plan van aanpak gerealiseerd voor subsidie (LAI) samen met Regionaal Energieloket
- Uitvoering Speciale Uitkering Verduurzaming in kader van energiearmoede:
 - o Actie energiebesparingsmaatregelen via de Westlandpas (100 euro voor aanschaf kleine maatregelen energiebesparing)
 - o Start FIXbrigade Westland, met Westlandse kernpartners kleine isolatiemaatregelen voor woningeigenaren (woningen tot bouwjaar 1988) en werving van nieuwe energiecoaches.
 - o Nieuwe opdracht voor bewonersaanpak (werving, opleiding en coaching energiecoaches)
- Eerste uitvoeringsoverleg om benadering bewoners te coördineren

Belangrijkste aanpassingen 2024 t.o.v. 2023

- Door de komst van Wet gemeente Instrumentarium wordt er intensiever ingezet op de uitrol van de aardgasvrije wijken.
- De subsidie voor isolatie is niet meer alleen voor lage inkomens maar is voor eigenaren van een woning met een lage WOZ waarde en laag Energielabel (D-E-F-G). Deze subsidieregeling wordt uitgevoerd door het Regionaal Energieloket, De aanvrager kan binnen een maand al de bijdrage ontvangen. Dat geldt zowel voor uitvoering door een Vakspecialist (maximaal € 1500) als voor Doe Het Zelf (maximaal €750).
- Na 2024 kunnen we analyseren of er wijken/straten zijn die achterblijven en wat een passende aanpak hiervoor kan zijn.
- Onderzoeken of het college ook de 2e tranche SPUK LAI gaan aanvragen. De uitvoeringstermijn van de 2e tranche voor aanpak isolatie loopt tot eind 2027, aanvragen kan van 1 juli t/m 31 oktober 2024.

Speerpunt C Draagvlak verduurzaming bewoners en doelgroepen

De gemeente wil inwoners, organisaties en bedrijven ondersteunen bij het realiseren van besparingen op de energierekening en verduurzaming in het algemeen. Hiertoe loopt een actieve campagne om de verschillende doelgroepen te inspireren, te informeren en te verwijzen naar verschillende experts en subsidiemogelijkheden.

De focus is daarbij niet alleen op energie, maar ook op klimaatmaatregelen, verduurzaming, waterbesparing, droogte, hitte recycling en afval.

Het programma Westland Woont (werkt) Duurzaam is de drager in de campagne die zowel gericht is op bewustwording als op gedragsverandering. Naast de algemene informatie voorziet de campagne de doelgroepen van informatie over subsidies en experts. De campagne bestaat uit een website, social media, publicaties, scans, wijkaanpakken en verschillende events.

Uitgangspunten:

- draagvlak is de basis van verduurzaming en de transitie. De gemeente wil inwoners en bedrijven met name helpen bij de kansen die verduurzaming hen biedt door te informeren, te adviseren en door te verwijzen.
- individuele keuzes, betaalbaarheid en toegankelijkheid zijn essentiële voorwaarden voor verduurzaming
- kansen voor inwoners, organisaties en bedrijven worden gecreëerd en benut voor de doelgroepen.
- objectieve informatievoorziening is de basis voor de voorlichting
- we maken gebruik van een regionaal energieloket, welke lokaal zichtbaar en toegankelijk is.
- de campagne staat in samenhang met de gebouwde omgeving (speerpunt B)

Indicatoren Draagvlak verduurzaming (KPI's C 2024)

Inzet campagne	• Aantal volgers campagne / deelnemers events omhoog door inzet social media en vergroting algehele bekendheid campagne • Ca. 400 bezoekers Duurzaamheidsevent op 10 oktober 2024 (dag van de duurzaamheid)
Wijk aanpak (woningeigenaren)	• 200 nieuwe energiescans uitgevoerd door woningeigenaren • 5 kennisbijeenkomsten in de wijk
Aanpak sportverenigingen	• De sportverenigingen ontvangen een samenvatting van de inzet van 2019-2023 • Mailbox westlandwoontduurzaam is beschikbaar voor vragen en suggesties van de verenigingen
Aanpak scholen / onderwijs	• Afronding van de in 2023 uitgevoerde scans met een informatief toepasselijk bericht aan alle scholen
Aanpak overige maatschappelijke organisaties	• Plan van aanpak opgesteld • Verzamelen van informatie over resultaat van de uitgevoerde scans • Mailbox westlandwoontduurzaam is beschikbaar voor vragen en suggesties van de maatschappelijke organisaties
Aanpak bedrijven	• Ca. 2 initiatieven verder uitgewerkt • Provinciale en Rijkssubsidies bij bedrijven bekend • 2 informatiebijeenkomsten

Taken gemeente

- Het Rijk heeft een aantal verplichtingen opgelegd aan de gemeente. De eerste betreft het organiseren van een (regionaal) energieloket voor burgers. Westland werkt samen met vier andere gemeenten met dezelfde aanbieder: het Regionaal Energie Lokaal.
- In aanvulling op het Regionaal Energie Lokaal zullen de Westlandse 'buurtinformatiepunten' (Vitis) ook beschikken over informatie om bewoners goed te kunnen verwijzen.
- Het college wil een duidelijke stimulerings- en voorlichtingsrol om tot alternatieve warmtebronnen en betaalbare energierekeningen te komen.

2023 Gerealiseerd:

- De website WestlandWoontDuurzaam is vernieuwd;
- Er zijn inmiddels 15 energiecoaches actief;
- Er zijn 5 kennisavonden over energiebesparen georganiseerd in samenwerking met de bibliotheek;
- 8 events: Westland Doet Duurzaam, Wooncafé Bij5, Adviesraad, Sociaal Domein Westland. Kerk Poeldijk koffieochtend, vrouwengilde Monster, Plustival 's-Gravenzande, Kennisavond Warm in Westland in Monster;
- 2 keer een inkoopactie maatregelen: Isoleren (voorjaar) en Isoleren en glas(najaar)
- 1 scan voor VVE uitgevoerd;
- Enquête onder sportvereniging gehouden, er bleek geen behoefte aan informatieavond. 6 scans uitgevoerd;
- Aantal volgers op Social Media is vergroot en bezoekers website is toegenomen;
- 3 klantadviseurs Duurzaamheid gestart;
- 74 scans uitgevoerd bij maatschappelijke organisaties.

Wijzigingen 2024 tov 2023

- Door de uitrol van de warmtewijken, worden de campagne en de verschillende instrumenten met focus op deze wijken ingezet.
- In 2024 wordt met name invulling gegeven aan de doelgroep benadering en als er zich kansen voor doen bij initiatiefnemers. Het mailadres westlandwoontduurzaam is hiervoor de ingang.
- Onderzoeken of animo is voor een nieuwe collectieve inkoopactie natuurvriendelijk isoleren waarbij mogelijk subsidie vooraf in mindering wordt gebracht op de factuur

Speerpunt D Regionale samenwerking en wetgeving

Doel

Westland is onderdeel van de regionale energiestructuur (RES) en één van de gemeenten in Nederland die voor een grote klus staan. Samen met sectoren (oa Glastuinbouw) en overheden (oa RES regio, PZH) is het van belang dat we oog houden voor realistische opgaven en rechtmatige en doelmatige uitvoering. Wetgeving vanuit het Rijk is essentieel en sterk bepalend en daarom noodzakelijk dat deze ter dienste staat van de (gewenste) rol en taak van de gemeente.

Ook in 2024 en verder staan er nieuwe kaders, taken, wetgeving en beleidsevaluaties op de planning. Westland wil actief betrokken zijn in de deze ontwikkeling. Hiervoor zijn onder ander de RES-ontwikkelingen relevant, maar ook de VNG (commissie EKEM), Greenport WestHolland en de aanhaking op het NPLG-programma.

Uitgangspunten:

1. Voor Westland is de betaalbaarheid en haalbaarheid van de transitie voor de verschillende doelgroepen voorwaarde;
2. De wetgeving en kaders vanuit het Rijk moeten zorgen dat de transitie rechtmatig uitgevoerd kan worden en met borging van de voorwaarden van de Gemeente Westland;
3. De kosten van de gemeentelijke taken en transitie moeten gecompenseerd worden vanuit het rijk.

Taken gemeente

De gemeente de wettelijke taak om regie te voeren op de voorzieningen in de ondergrond en moet meewerken aan inpassing van energievoorzieningen van nationaal belang.

Gemeente neemt verplicht deel de regionale Energie Strategie. Westland is verbonden aan de RES-regio Den Haag-Rotterdam.

Ook het eigen vastgoed moet uiterlijk in 2050 van het aardgas afgekoppeld worden, en moet voldoen aan de label C-norm voor kantoren. Het vastgoed wordt gecontroleerd op de energiebesparingsmaatregelen. Vanuit het team Vastgoed wordt op basis van de wettelijke uitgangspunten en de uitgangspunten uit de Westlandse Energie Opgave, een programmering opgesteld om deze doelen te gaan halen.

Indicatoren Regionale samenwerking en wetgeving (KPI's D 2024)

Evaluatie compensatie gemeentelijke inzet	Financieel overzicht en lobby inzet
Zienswijzes wetgeving	Diverse consultaties / zienswijzen
VNG voorbereiding (EKEM)	Diverse annotaties

In 2024 vragen de volgende nieuwe ontwikkelingen extra inspanning:

Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ)

Het project Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) is een project van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). EZK verkent voor de nieuwe wind op zee opgave voor de periode 2031-2040 kansrijke aanlandingsmogelijkheden. Dat gebeurt in de VAWOZ 2031-2040. In het Klimaatakkoord is afgesproken om de Nederlandse energievoorziening te verduurzamen. Hiermee wordt de CO2-uitstoot verminderd, en de klimaatverandering tegengegaan. Daarmee is windenergie van de Noordzee één van de belangrijkste aanjagers van de Energietransitie in Nederland.

Binnen de Verkenning aanlanding wind op zee (VAWOZ) kijken we hoe de energie van, nog te bouwen, windparken op zee het beste aan land kunnen brengen. Dit noemen we ook wel aanlanden. In samenspraak met de omgeving kijkt het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) naar de vorm (elektronen of waterstofmoleculen), de wijze en de route van transport (kabel of pijpleiding, buis of schip) en de locatie (vraag op land waar de energie naartoe kan worden gebracht).

In de verkenning onderzoekt EZK locaties en routes op mogelijke gevolgen voor:

- milieueffecten van verschillende routes en aanlandlocaties
- kosten
- techniek
- toekomstvastheid (de keuzes voor de korte termijn worden afgewogen tegen mogelijkheden voor de langere termijn)
- omgeving (wat de betrokkenen in het gebied van de routes vinden en of een route goed samengaat met andere toekomstige gebiedsontwikkelingen)
- energiesysteem/vraag naar energie

Aan de hand van deze verkenningen over de aanlandingsmogelijkheden neemt het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) besluiten of en waar er met ruimtelijke procedures voor een netaansluiting gestart wordt. Bij gemeente Westland zijn de afdelingen Energie, Economie/glastuinbouw en Public Affairs betrokken in het proces.

Kernenergie

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is in februari 2024 gestart met de procedure voor bepaling van een locatie voor de nieuwbouw van twee kerncentrales in Nederland. In deze procedure geldt momenteel de locatie Borssele als voorkeurslocatie. De locatie Maasvlakte I wordt gezien als redelijk alternatief omdat dit een waarborgingsgebied is. Omdat de Maasvlakte relatief dicht bij gemeente Westland ligt, betreft het Ministerie van Economische Zaken de gemeente Westland als belanghebbende gemeente bij dit proces. Team Energie is aanspreekpunt voor dit project bij het ministerie van EZK.

Het Rijk bepaalt of en waar de kerncentrales worden gesitueerd. Gemeenwet Westland heeft de wettelijke verplichting via de Rijkscoördinatieregeling om de ruimtelijke reservering door te voeren in het Omgevingsplan.

Gemeente Westland ondersteunt het ministerie bij het op een ordentelijke manier informeren van de inwoners. Team energie werkt in deze procedure nauw samen met de afdeling communicatie, met Public Affairs en kabinetszaken.

Relevante aanpassingen 2024 tov 2023:

- Er komt meer nadruk op het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed (in samenspraak met haar huurders). Voor elke renovatie of nieuwbouw dient een afweging gemaakt te worden op de extra maatregelen. Uitvoering ligt bij het programma maatschappelijk vastgoed (cluster Ruimte)
- Om vleermuizen en dakbroeders zoveel mogelijk te beschermen bereiden we een (pre) soortenmanagementplan voor met de hierbij betrokken partijen. Dit heeft een doorlooptijd van meerdere jaren, in de tussentijd onderzoeken we of natuurvriendelijk isoleren voldoende bescherming kan bieden voor beschermde fauna.
- De integrale gemeentelijke laadvisie wordt vastgesteld (in samenwerking met mobiliteit). Hierin specifieke aandacht voor snelladers en laadpleinen in relatie met het elektriciteitsnetwerk. Ook zal de laadvisie een onderdeel gericht op logistiek vervoer omvatten. Op basis van de laadvisie zal het beleid aangaande de oplaadinfrastructuur worden aangepast.
- Wens om de invloed zonnepanelen op waterkwaliteit in waterbassins te onderzoeken